

“Ο εθνοφυλετισμός αποτελεί ανατροπή των αξιών”

[Πατριαρχία](#) / [Οικουμενικό Πατριαρχείο](#)

“Ο εθνοφυλετισμός ωδήγησεν εις την εξασθένησιν της συνειδήσεως περί της ευχαριστιακής πραγματώσεως της Εκκλησίας. Εν ονόματι εθνικιστικών σκοπιμοτήτων εθυσιάσθη η προτεραιότης της εσχατολογικής ταυτότητος της Εκκλησίας και η ευχαριστική Εκκλησιολογία. Η εργαλειοποίησις της Θείας Ευχαριστίας και η μετατροπή της εις μέσον ασκήσεως εκκλησιαστικής πολιτικής και πιέσεων, – όπως γίνεται σήμερον εις την περίπτωσιν του Ουκρανικού Αυτοκεφάλου από την Εκκλησίαν της Μόσχας- αποδεικνύει την συνέχισιν της παρουσίας εθνοφυλετικών κριτηρίων εις την εκκλησιαστικήν ζωήν της Ορθοδοξίας, την ανάγκην αντιστάσεως εις τοιαύτας τάσεις και της επιστροφής εις τας αρχάς της ευχαριστιακής συγκροτήσεως και συνοδικής λειτουργίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας”, επισήμανε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, στην ομιλία του, κηρύσσοντας, σήμερα, Πέμπτη, 12 Σεπτεμβρίου, στην Χάλκη των Πριγκηποννήσων, την έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου που συνδιοργανώνουν

το Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και η Ιερά Θεολογική Σχολή της Χάλκης, με θέμα: “Το πρόβλημα του εθνοφυλετισμού στην Ορθόδοξη Εκκλησία: Από το Βουλγαρικό Σχίσμα μέχρι σήμερα”. Το Συνέδριο πραγματοποιείται στο πλαίσιο της συνεργασίας του Τμήματος Θεολογίας και της Σχολής της Χάλκης, την οποία χαιρέτησε και επευλόγησε ο Παναγιώτατος, για τη διοργάνωση κατ’έτος, με την ευκαιρία της εορτής της Ινδίκτου, διεθνούς συνεδρίου με θέμα την ιστορία της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας, και την προσφορά της στην Ορθοδοξία, την θεολογία και τον πολιτισμό.

“Η Αγία του Χριστού Μεγάλη Εκκλησία δεν υπηρέτησε ποτέ τον εθνικισμό, αυτήν την αλλοτρίωσιν της συνειδήσεως της καθολικότητος της Εκκλησίας και την κατάργησιν της αρχής της συνοδικότητος εν αυτή”, είπε, μεταξύ άλλων, ο Παναγιώτατος και σε άλλο σημείο της ομιλίας του επισήμανε: “Εις την ζωήν της Εκκλησίας ο εθνοφυλετισμός αποτελεί πραγματικήν «ανατροπήν των αξιών». Αντί το έθνος να υπηρετή την χριστιανικήν αλήθειαν, αξιολογεί και κρίνει την Εκκλησίαν με κριτήριον την χρησιμότητα και τας υπηρεσίας της προς το κράτος. Ως εγράφη υπό του μακαριστού Μητροπολίτου Τυρολόης και Σερεντίου Παντελεήμονος, ο εθνοφυλετισμός αποτελεί «όχι μόνον παρέκκλισιν από της υγιούς αγάπης προς το έθνος και το κράτος, αλλά συνιστά πραγματικόν εμπόδιον εις την συνεργασίαν των Ορθοδόξων τοπικών Εκκλησιών εις τον κόσμον και τον μεγαλύτερον εχθρόν της ενότητος της Εκκλησίας» («Η γεωγραφική δικαιοδοσία κατά τό Όρθόδοξον Κανονικόν Δίκαιον – Τό φαινόμενον τοῦ έθνοφυλετισμοῦ κατά τούς προσφάτους χρόνους», Κληρονομία, τόμος 32, τεῦχος Α – Β, 2000, σ. 359 – 377, έδῶ σ. 371).

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης υπενθύμισε την απόφαση της Μεγάλης Συνόδου του 1872 με την οποία καταδίκασε τον εθνοφυλετισμό της Βουλγαρικής Εξαρχίας ως αίρεση, ως βαθύ τραύμα στο σώμα της Ορθοδόξου Εκκλησίας και κύριο εμπόδιο για την ενότητά της.

“Όλοι γνωρίζομεν ότι και μετά την καταδίκην ταύτην ο εθνοφυλετισμός εσυνέχισε να επηρεάζη αρνητικώς την ταυτότητα και την ενότητα της Ορθοδοξίας, παρέμεινε «μόνιμο αγκάθι» εις τας σχέσεις των Ορθοδόξων Εκκλησιών. Αι συνεχείς τριβαί μεταξύ των Ορθοδόξων Αυτοκεφάλων Εκκλησιών, τα δυσεπίλυτα προβλήματα της εκκλησιαστικής οργανώσεως της Ορθοδόξου Διασποράς, αι εξελίξεις μετά την διάλυσιν του Ανατολικού Συνασπισμού και ιδίως η κρίσις εις την πρώην Γιουγκοσλαβίαν, ωδήγησαν εις την παγίωσιν της απόψεως εις τον λοιπόν χριστιανικόν κόσμον, ότι η Ορθοδοξία είναι καθ’ εαυτήν εθνοκεντρική και εθνικιστική, ότι ταυτίζεται με «ορθοδοξισμόν». [...]

Το Οικουμενικόν Πατριαρχείον, παρά το γεγονός ότι ευρέθη εν τω μέσω της «θυέλλης των εθνικισμών» του 19ου και των αρχών του 20ου αιώνος, δεν ενέδωσεν εις τον πειρασμόν του εθνοφυλετισμού. Επέκρινε, με απόλυτον πιστότητα εις την κανονικὴν παράδοσιν και εις τα εκκλησιολογικά κριτήρια, τας εθνικιστικὰς τάσεις, αι οποίαι προκαλοῦν πάντοτε ανατροπὴν της κανονικότητος τοῦ εθνικοῦ και αληθῶς οικουμενικοῦ, ἀπορρίπτειν ἀπὸ τὴν μετατροπὴν τῆς εἰς «ἐθνικὴν» αὐτοκεφάλων κρατικῶν

Σε άλλο σημείο της ομιλίας του ο Παναγιώτατος αναφέρθηκε στη θέση του Μητροπολίτου Γέροντος Περγάμου, ο οποίος επισήμανε ότι: «Ο μεγαλύτερος κίνδυνος για την ενότητα της Ορθόδοξης Εκκλησίας είναι σήμερα ο εθνοφυλετισμός. Στη σύγχρονη πραγματικότητα, οι περισσότερες από τις αυτοκέφαλες Εκκλησίες έχουν διαμορφωθεί ιστορικά με βάση τις αρχές του έθνους-κράτους και της Προτεσταντικής αρχής «*cuius regio eius religio*» ή τις ιδέες του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού περί έθνους. Η ευχαριστιακή εκκλησιολογία δεν προσφέρεται για τέτοιες απόψεις. Η βάση για την ενότητα της Εκκλησίας δεν είναι το έθνος, αλλά η γεωγραφική περιοχή: όλοι εκείνοι που ζούν σε ένα συγκεκριμένο τόπο, ανεξάρτητα από την εθνικότητά τους, ανήκουν εκκλησιαστικά στον ένα Επίσκοπο εκείνης της περιοχής, και η ύπαρξη ενός εθνικού κράτους δεν οδηγεί αναγκαστικά σε νέα και ανεξάρτητη Εκκλησία» (Κόσμου Λύτρον. Τά Άγαθονίκεια. έκδ. Εὐεργέτις, Μέγαρο 2014, σελ. 184).

Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος τόνισε ότι το Οικουμενικό Πατριαρχείο, ως ορατό κέντρο της ενότητος των Ορθοδόξων Εκκλησιών, ενσαρκώνει την αλήθεια της καθολικότητας και της αυθεντικής οικουμενικότητας.

“Ο υπερεθνικός χαρακτήρ του, ουδόλως μειώνει την σημασίαν της ιδιοπροσωπίας των ορθοδόξων λαών διά την ζωήν της Εκκλησίας. Η καταδίκη του εθνοφυλετισμού δεν σημαίνει υποτίμησιν ή και απόρριψιν των πολιτισμικών στοιχείων, τα οποία ανήκουν εις την ταυτότητα των λαών και συνιστούν βάσιν και δυνατότητα επικοινωνίας και αλληλοεμπλουτισμού. Απλώς, αυτή η ποικιλία, η οποία είναι ποιμαντικώς απαραίτητον στοιχείον διά την ανάπτυξιν της ορθοδόξου

Διασποράς, πρέπει να λειτουργή επί τη βάσει των ιερών κανόνων και της εκκλησιολογικής τάξεως και να μη καθίσταται άξων και ύψιστον κριτήριο οργανώσεως της εκκλησιαστικής ζωής. [...]

Εις την παράδοσιν του Οικουμενικού Πατριαρχείου, η ορθή εκτίμησις της ιδιοπροσωπίας των λαών συνυπάρχει με το οικουμενικόν πνεύμα, την ανοικτοσύνην και τον αγώνα διά την ειρήνην. Η ταύτισις της Ορθοδοξίας με ορθοδοξισμόν αποτελεί αντιστροφήν των πραγματικών ιστορικών δεδομένων. Είναι όντως παράλογον, η Ορθοδοξία, η οποία εσεβάσθη τον ιδιαίτερον πολιτισμόν των λαών οι οποίοι εξεχριστιανίσθησαν και προβάλλει την καθολικότητα της τοπικής εκκλησιαστικής κοινότητος ανεξαρτήτως της φυλετικής και γλωσσικής κοινωνικής συγκροτήσεώς της, να χαρακτηρίζεται ως εθνικιστική”.

Στη συνέχεια ο Οικουμενικός Πατριάρχης υπογράμμισε:

“Η αυθεντική ορθόδοξος πίστις και παράδοσις είναι αδύνατον να αποτελέσουν πηγήν εθνικιστικών τάσεων. Οσάκις ο εθνοκεντρισμός ενεφανίσθη και εμφανίζεται εις το πλαίσιον της Ορθοδοξίας, είχε και έχει οθνεΐας ρίζας. Ο μακαριστός καθηγητής του Τμήματός σας Νικόλαος Ματσούκας εθεώρει, ορθώς, την οικουμενικότητα και τον κοσμοπολιτισμόν ως «τα ουσιαστικά χαρακτηριστικά» της Ορθοδοξίας (Έλληνορθόδοξη Παράδοση καί δυτικός πολιτισμός. Θεσσαλονίκη 1985, σ. 48)”.

Ολοκληρώνοντας την ομιλία του ο Παναγιώτατος ευλόγησε τους Συνέδρους και ευχήθηκε κάθε επιτυχία στις εργασίες του Συνεδρίου, συγχαίροντας της Πρυτανικές Αρχές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου και το Τμήμα Θεολογίας για τη διοργάνωσή του.

Προηγούμενως τις εργασίες του Συνεδρίου χαιρέτησαν ο Ηγούμενος της Ι.Μ.Αγίας Τριάδος Χάλκης, όπου εδρεύει η Σχολή, Επίσκοπος Ερυθρών Κύριλλος, ο νέος Πρύτανης του Α.Π.Θ. Καθηγ.Νικόλαος Παπαϊωάννου, με μήνυμα που έστειλε, ο Κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ. Καθηγ. Θεόδωρος Γιάγκου, και ο Πρόεδρος του Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Καθηγ. Παναγιώτης Σκαλτσής.

Παρέστησαν οι Μητροπολίτες Γέρων Δέρκων Απόστολος και Μύρων Χρυσόστομος, Πρόεδρος και Ταμίας της Εφορείας της Ιεράς Θεολογικής Σχολής αντιστοίχως, ο Επίσκοπος Αλικαρνασσού Αδριανός, κληρικοί, Πανεπιστημιακοί Καθηγητές και Φοιτητές της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. Οι εργασίες του Συνεδρίου θα ολοκληρωθούν αύριο, Παρασκευή, 13 Σεπτεμβρίου.